

అ వ తా రి క .

పూర్వకాలంబున కైలాసపర్వతమందు పార్వతీ
 పరమేశ్వరులు తమధన్వంతరముతో గూడి బ్రహ్మ
 నందసుఖ మనుభవించుచుండగా, ఒకానొకనమయం
 బున పార్వతీదేవి పరమేశ్వరుని ఇక్తిప్రసత్తులతో
 నేవించి లోకంబున నిదగ్గులకు మోక్షసాధనంబైన
 మహామంత్రము నుపదేశింపుమని ప్రార్థించిన ఇక్త
 వత్సలుండయిన పరమేశ్వరుండు శ్రీరామహృదయం
 బను పురాతనతహానంబుగ్రహించిన ముముక్షువులకు
 పైరాగ్యఇక్తిజ్ఞానంబులు లభించునని శ్రీరామహృ
 దయంబుపదేశించిన వచి సీతారామాంబనాయనంబా
 కంబునిచెప్పఁజుచున్నది. ఈప్రబంధము పద్యకావ్యం
 బైనను సంచక్కతతత్వంబైన చదువరులకు యథార్థంబు
 తెలియఁపడకుండుటవలన, సీగ్రంథమును ప్రశోత్తర
 రూపంబునఁబ్రకటించిన, యథార్థంబు సులభంబగు

నని నిశ్చయించి యీ మోక్షగోంధంబును వచన
రూపంబుగ రచించితిగావున లోకంబున నిజభక్తు
లయిన పుణ్యాత్ములు శ్రీరామ హృదయంబును
నిరంతరము పఠించి జన్మసాధ్యముండుదురుగాక.

ఇట్లు ముద్రనవిధయుడు,

సూర్యనారాయణశర్మ.

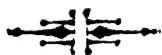

శ్రీరఘు

శ్రీమహానామము

శ్రీరామహృదయము

సాంఖ్యయోగము.

ఉపదేశశ్రీకరణము

శా. శ్రీమద్వివేకచింతామణిః పద్మములు సంసేవింపు
చుకొనిచే । ధీమంతుండగు నాంజనేయుని ననన్దే
హేంద్రియాతీతచి । గుహమాసంహత ఏవనేనని
కృపా బోధించు శ్రీరామకీ । రామబ్రహ్మముసంత
రంగమున నారాధితు నశాంతము ।

అనగా యేపరమాత్ముడు విశ్వమయ్యై పరీకా
శింపుచు నిజభక్తుండైన హుమంతునకు సద్గురు
గూపంబున ప్రసన్నుండై ఆత్మజ్ఞానము నుపదేశించి
జీవముక్తి నొందించెనో అటుపాటి శ్రీరామచంద్ర
మూర్తికి అనేకమంగళాచరిత్రంబులు గావించి గ్రంథ
ప్రారంభము చేయుట నున్నదని, తాత్పర్యము.

1 ప్ర. శీతారామాంజనేయ, నంవాదమనగా యెటువంటిది? ఉ. శ్రేణాయగంబున జగద్రీక్ష కుండైన, దేవుండు భూభారహరణార్థమై, లోకంబున నవతరించి శ్రీరామచంద్రుండను సార్థక నామము పరిచి, దుష్టరాక్షసులను వధించి, భూభారము నివారించి, పరమభాగవతోత్తముండైన శ్రీరామాంజనేయమూర్తికి శ్రీరాముండును, శీతాదేవియును, గురుశిష్యసంవాదరూపంబున బ్రహ్మవిద్యనుపదేశించి జీవకముక్తి నొందించుటవలన యాగురుప్రబోధము సీతారామాంజనేయసంవాదమని చెప్పబడుచున్నది.

2 ప్ర. శీతారామాంజనేయులనగా యెటువంటి వారు? అకల్పితస్వతుల్యక్షమైన ఆదిపరబ్రహ్మమై శ్రీరాముండును, ఆపరబ్రహ్మశక్తియైన మూలప్రకృతియే సీతాదేవియును. ఆప్రకృతి పురుషునంధపుండైన జీవుండే ఆంజనేయుండును అని యంతరార్థము.

3 ప్ర. శ్రీరామహృదయమనగా యెటువంటిది? ఈచరాచరప్రపంచము ప్రకృతిపురుషులవలన కల్పితమై ప్రతిజీవయంత్రములలోను ఆంజనేయుండు వాయురూపంబున చలించుటయు, మాయావీర మనోహరం

బున సంకల్పించుటయు, ఆత్మరాముని సర్వసాక్షియై గ్రహించుటయు. అందువలన సర్వజీవయంత్రించుచు శ్రీపురుష హంబులై నటించుచున్నవని వసిష్ఠ మహర్షి శ్రీరామచంద్రున . కువదేశించినదే శ్రీరామహృదయము

4 ప్ర). బ్రహ్మవిద్యయనగా యెటువంటిది ? రాజయోగానుభవమువలన జీవన్ముక్తి నొందించునదే బ్రహ్మవిద్య.

5 ప్ర). రాజయోగమనగా యెటువంటిది ? సాంఖ్యతారకామనస్కంబులచే న్నన్యరూపము నరిగించునదే రాజయోగము.

6 ప్ర). సాంఖ్యతారకామనస్కంబు లెటువంటిది? ఆత్మనాత్మవివేకంబైన ఉపదేశప్రకరణము సాంఖ్యయోగమనిన్ని, ఆత్మసాత్మతార్కసాధనంబైన ఉపాసనాప్రకరణము తారకయోగమనిన్ని, ఆత్మానుభవ సాధనంబైన జీవన్ముక్తి ప్రకరణము అమనస్కయోగమనిన్ని చెప్పబడుచున్నది.

7 ప్ర). సాంఖ్యయోగానుభవ మెటువంటిది ? ఆత్మనాత్మవస్తువుల నరిగించి పరోక్ష జ్ఞానమే సాంఖ్యయోగము.

8 వ్ర. ఈదేహాది ప్రసంచమెట్లుకలుగుచున్నది? అఖండ నద్విదానంద పరబ్రహ్మమునందు మాయ వలన జీవేశ్వర జగత్తులు కల్పితమగుచున్నవి.

9 వ్ర. జీవుండనగా యెటువంటివాడు? అఖండ వ్యక్తియైన పరమాత్మ యొక్కజే ప్రతికరీరములను సాక్షి మాత్ముడై యూడియును తననంకల్పశక్తియైన అహంవృత్తితో గూడి నామరూపకరీరము తానని భ్రమించువాడే జీవుడు.

10 వ్ర. ఈశ్వరుడనగా యెటువంటివాడు? అఖండవ్యక్తియైన పరమాత్మయే తనమూల ప్రకృతియైన సంకల్పశక్తిని వశపరచుకొని సర్వలోకములను సృజించి పరిపాలించువాడే ఈశ్వరుడు.

11 వ్ర. జగత్తునగా యెటువంటిది? అస్తి, భాతి, ప్రియము, నూపము, నామము, యావంధ లక్షణములచే ప్రకాశించునదే ప్రపంచము.

12 వ్ర. ఆపంచలక్షణము లెటువంటివి? అస్తి భాతి ప్రియములు కూడును నద్విదానంద బ్రహ్మ లక్షణములనిన్ని ఈ పరామములు రెండున్ను మాయాలక్షణములనిన్ని చెప్పబడును. అందు అస్తి యనగా కలదని భాతియనగా ప్రకాశించుచున్నదని

ప్రియమనగా యిష్టమైనదని రూపమనగా ఆకారము గలదని నామమనగా పేర్కొనబడుచున్నదని గ్రహించునది.

13 పృ. ఆత్మానాత్మ వివేక మెటు వంటిది ?
మాయా బ్రహ్మములకు స్వరూప స్వభావ పరిమాణ ఉత్పత్తి, స్థితిలయములను విమర్శించునదే ఆత్మానాత్మ వివేకము.

14 పృ. బ్రహ్మలక్షణ మెటువంటిది ? పరం జ్యోతి యే స్వరూపమైనదిన్ని, సర్వదా నందమే స్వభావముగలదిన్ని, ఆదిమధ్యాంతములు లేనిదిన్ని, ఉత్పత్తి, వినాశంబులు లేందనిదిన్ని, అఖండవ్యక్తియై ప్రకాశించునదియే బ్రహ్మవస్తువు.

15 పృ. మాయాలక్షణ మెటువంటిది ? సంకల్పమే స్వరూపమైనదిన్ని, అన్యతదక దుఃఖములే స్వభావముగలదిన్నీ, ఆది, మధ్య, అంతము, రూపము, నామము, గణము, పరిమాణము గలదిన్నీ ఉత్పత్తి స్థితిలయములను పొందునదిన్నీ జగద్రూపమై గనుపించునదే మహామాయ.

16 పృ. తన శరీరములో నున్న మాయాబ్రహ్మములను తానెట్లు గ్రహింపవచ్చును ? ప్రతిశరీరము

రాను ప్రకృతిపురుషులై సృష్టిజ్ఞులై జీవేశ్వరులై
అభిన్నముగా నున్న దేహాత్మలను మాయాబ్రహ్మము
లని గ్రహించి పంచవింశతి తత్వములను భేదించి అ
ధిష్టానపరతత్వమును తానుగా దర్శింపవలెను.

17 ప్ర. పంచ వింశతి తత్వంబు లెటువంటివి ?
పంచభూతంబులు పంచవివయంబులు పంచకరణం
బులు దశేంద్రియంబులు అన్నియును గూడినదే
పంచవింశతి తత్వపుంజము.

18 ప్ర. పంచభూతంబులెవ్వి ? భూమి, జలము,
అగ్ని, వాయువు, ఆకాశము, నీయైదును మహా
భూతము లనబడును.

19 ప్ర. పంచవివయంబులెవ్వి ? శబ్దము, స్పర్శ
ము, రూపము రసము, గంధము, నీయైదును భూత
గుణంబులనబడును.

20 ప్ర. జ్ఞానేంద్రియంబు లెవ్వి ? శ్రోత్రము
తృక్కు చక్షువు జిహ్వ భూగ్రము నీయైదును సూ
క్ష్మేంద్రియంబు లనబడును.

21 ప్ర. కశ్మేంద్రియంబులెవ్వి ? వాక్కు పాణి
పాదము గుడము గ్రహ్యము నీయైదును మూలేంద్రియ
ములనబడును.

22 ప్ర॥ పంచ కరణంబులెవ్వి ? సర్వసాక్షియైన జ్ఞాత, సాకల్యరూపమయిన మనస్సు, నిశ్చయరూపమైన బుద్ధి, విచారణరూపమైన చిత్తము, అభిమానరూపమైన హంకారము, స్థియైదును పంచ కరణంబులనబడును.

23 ప్ర॥ ఈ పంచ కరణతత్వములలోను తానైన పరతత్వమేది ? చతుర్వింశతితత్వంబులైన దేహమే తేలిమినిన్ని తేలికజ్ఞుడైన తత్మయే పరతత్వమనిన్ని చెప్పబడును.

24 ప్ర॥ అఖండ వ్యక్తియైన పరమాత్మకు అజ్ఞాన జీవభ్రాంతి యెట్లువచ్చును ? మాయాకల్పితమైన అంతఃకరణమందు పరమాత్మ ప్రతిఫలించి అపరమాత్మయన్న అవ్యక్తబింబమున్న అంతఃకరణమున్న గలసి జీవుండై తన స్వరూపమును మరచి దేహము తానని పరిణామటవలన జీవభ్రాంతి సంభవించును.

25 ప్ర॥ ఇట్టి జీవభ్రాంతి యెట్లు నివర్తించును ? అధిష్ఠానజ్ఞానముచేతగాని ఆరోపితభ్రమ నశింపదు

26 ప్ర॥ అధిష్ఠానజ్ఞాన మెటువంటిది ? తనయందున్న అఖండ నచ్చిదానంద పరబ్రహ్మలక్షణంబు

లను తాను గ్రహించునదే అధిష్టనజ్ఞానము.

27వ) ఆత్మయందున్న ఆఖండలక్షణమెటువంటిది ? నర్వచేతనాచేతన గూఢబులలోను చిదాకాశస్వరూపమైన పరమాత్మయొక్కదే ప్రకాశించుటవలన ఖండవ్యక్తియైన ప్రత్యేకత్వయే ఆఖండస్వరూపుడనబడును.

28 వ) తనయందున్న సద్రూపలక్షణమెటువంటిది ? ఈజగత్సాక్షియైన పరమాత్మయే జీవసాక్షియై జగత్ప్రళయమందు నశింపకుండుటవలన తానే నత్యన్వరాపుడనబడును.

29 వ) తనయందున్న చిద్రూపలక్షణమెటువంటిది ? తనకు దృశ్యములైన అంతర్భావ్యాస్వరూపములను యేసాధనములేకనే ప్రజ్ఞామార్తమై తనంతటతానే గ్రహించుటవలన తానే చిత్స్వరూపుడనబడును.

30 వ) తనయందున్న ఆనందలక్షణమెటువంటిది ? నర్వవిషయనుభవములకును ఆత్మయే ప్రేమాస్పదమయినందున, నర్వాధిష్ఠానమైన తానే పరమానందవముద్రుడనబడును.

31 వ) ఆఖండ నచ్చిదానంద పరబ్రహ్మమైన

తనస్వరూపానుభవము తనకెట్లుకలుగును? సాధన
తురీయసమాధివలనంగాని బ్రహ్మనందానుభవంబు
గలుగనేరదు.

82 వా॥ తురీయసమాధిలక్షణ మెట్లువంటిది? సాధనసంపత్తివలన పూర్ణాధికారీయై బ్రహ్మనిష్ఠ యందుండుసమయమున తనకు దృశ్యమానంబైన దేహవ్రేలించును తానుగాదని నిషేధించి తాను దేహసాక్షియైన జీవుడని నిశ్చయించి అంశట జగత్సాక్షియైన పరమాత్ముడే జీవాత్ముడని దేహసాక్షియైన జీవాత్ముడే పరమాత్ముడని గ్రహించి వృత్తిరహితమైయుండునదే సాధనతురీయసమాధియనిచెప్పబడుచున్నది

అని యివ్వధంబున శ్రీరామచంద్రుండొండనే యనకు సాంఖ్యయోగంబువదేశించి తమ దక్షిణహస్త బరని శిరంబుననుంచి యేతెలివచేత నీహస్త మస్త్రనం యోగంబు నీకెరుగబడుచున్నదో ఆతెలివియే పరబ్రహ్మస్వరూపమని స్వస్వరూపంబునూపించిన నయ్యొండనేయుండు తనహృదయపద్మమునందు పరంజ్యోతిస్వరూపంబై ప్రకాశించుచున్న ఆత్మరాముని దర్శించి పరమాత్మయందేకీభూతుండై బ్రహ్మ

నందసముద్రంబున మునింగి చిత్రిప్రతిమవలె నిశ్చేష్టి
తుండై తరువు మరచి తన్మయత్వంబు జెంది కోంత
తడవు నమాధియందుండి మరల మేల్కొని తన
యెదుటనున్న శ్రీరామచంద్రసద్గురుమూర్తినిదర్శించి
గద్గదకంఠుండై యిటు వివరించుచున్నాడు.

నర్వభూతశ్చానయాతర్వతికాయసు ఓపర
బ్రహ్మకూతికానర్వేంద్రియములకు విశ్వమే నిషయ
మైయున్నది. నీవు విశ్వమయడనై యున్నావు. నీ
స్వరూపనందర్శనమువలన నాకాత్మనందర్శనమై నీ
కంటెవిశ్వమువేరనెడి నాయజ్ఞానమంతయు నివరించి
ఆనందమయడనై యుంటినిగాని నీవిశ్వరూపనమరస
జ్ఞానభావన నిరంతరము నాకు గలిగియుండునట్లు వర
మొనంగవలయు.

మరియును నీవు చతుర్వంశతితర్వములకు
ప్రభువై, ప్రకృతికంటె వరమై, జగత్తుకు గురువై
నర్వపరిహాసుకడవై నాకు నాకాత్మరించుటవలన
ఘటాకాశము మహాకాశముకంటె వేరుగాక యేక
మైనట్లు జీవుండనైనను దేవుండనైన నీకంటె
వేరుగానని దృఢవిశ్వయను నీయనుగ్రహమువలన
లభించినదిగాని అనాదిమూలాజ్ఞానశక్తివలన మరల

జీవభౌతికలుగక ఇట్టిపరిపూర్ణజ్ఞానము నాకల్గవ్వ
డును గలిగియుండునట్లు నన్నాశీర్వదింపుమని ఆంజ
నేయుండనేకవిధంబుల శ్రీరామచంద్రుని స్తుతించిన
శ్రీరామచంద్రుండు నీతా దేవినింజూది యితనికి
తారకయోగంబుపదేశింపుమని యానతిచ్చిన జానకీ
దేవి హనుమంతునకు యికముందు తారకయోగంబు
పదేశించుచున్నదని తాత్పర్యము.

ఇట్లు శ్రీరామహృదయంబును మోక్షగ్రంథం
బున ఉపదేశప్రకరణంబైన సాంఖ్యయోగము న
మాప్తము.

శ్రీ రామ హృదయము.

కారక యోగము.

ఉ పా స కా పృ క ర గ ము .

1 పృ. కారక యోగమునగా యెటువంటిది?
ముముక్షువులకు నగుగోర్లుతో పానవాదిధులచే కార
కబ్రహ్మమును దర్శింపజేయునది.

2 పృ. అందునగుతో పానవాదిధి యెటువంటిది?
జగత్కర్తయైన భగవంతుని తనయిష్టజైవముగనన్ని
తత్వంతో పాననధ్యానపూజనవందనాదులచే నారా
ధించునదే ఈశ్వరోపాసన.

3 పృ. కారకముతో పాననవిధి యెటువంటిది?
ఈశ్వరోవాచ శ్లో. శ్రీరామరామరామేతి రమే రా
మే మనోరమే నహస్రీనామతత్తుల్యం రామనామ
పరాననమ్.

అని పార్యటించేది. పరమేశ్వరుండు పడేశించి
నట్లు మంత్రసిద్ధుండైన నద్గురునివలన కారకమంత్ర)

మీను సంగ్రహించి నిరంతరాభ్యాసముచే మంత్ర
సిద్ధి పొందునది.

4 ప్ర. తారకమంత్రప్రభావమెటువంటిది?

శ్లో. శ్రీరామనామామృతమంత్రసారం సంజీవ
నంమేమనసిప్రదిప్తం । హాలాహలంవా చౌళయాన
లంవా మృత్యోగ్ముఖంవా శతాంకతోభి॥౨॥

అనవట్లు తారకమంత్ర సిద్ధుండైనవానికి
వాక్కుద్ధిగలిగి నరకల్పసిద్ధియై మృత్యువునుదయించి
ఈశ్వరత్వము సిద్ధించుటవలన లోకంబున తారకమం
త్రముకల్పవృక్షమువంటిదని బోగింపబడుచున్నది.

5 ప్ర. ఋగ్వేదానవానిధి యెటువంటిది.

శ్లో. దహ్రావిహవృషా । పరవేశ్మభూతం

యత్పుండరీకం । పురమధ్యస్థం ।

తత్రాపిదహరం । గగనంశిఖరం

యస్మిన్తదస్త్రం । దుహాసితవ్యం ।

అనవట్లు! తనహృదయవద్దమునకునడుమ దహ
రాకాశము బుద్ధిగుహయందు పరంజ్యోతిస్వరూప
మైయున్న అంతరాత్మను తనస్వరూపముగా దర్శిం
చునదే పరిబ్రహ్మపానన.

6 ప్ర. బ్రహ్మవిష్టనగా యెటువంటిది?

పంచముద్రాలక్ష్యంబులచే నాదబిందుకళానుభవము చేయుచుండునదే బ్రహ్మనిష్ఠ.

7 ప్ర॥ పంచముద్రాలనగాయెటువంటిది? భేదరీ, భూచరీ, మధ్యమ, పద్మ, శాంధవీ యనునవి పంచముద్రాలనబడును.

8. ప్ర॥ అందుభేదరీలక్ష్యమెటువంటిది? నేత్రములు మూసిగాని తెరచిగాని దృష్టినిమరలించి భూమి ధృమందునిలిపి మీదిభాగమందున్న చిదాకాశమును జూచుచుండునది భేదరీముద్ర.

9 ప్ర॥ భూచరీలక్ష్యమెటువంటిది? నేత్రములుకదలింపక నాసికాగ్రమందు దృష్టినిలిపి చూచుచుండునది భూచరీముద్ర.

10 ప్ర॥ మధ్యమాలక్ష్యమెటువంటిది?

తననేత్రములను వగముమాత్రముమూసి దృష్టిని నాశికంబునడుమనిలిపి తనయాత్మకుదర్శించునది చిన్మయముద్ర.

11 ప్ర॥ పద్మలక్ష్యమెటువంటిది?

చెవులును కన్నులును ముక్కును చేతులతో మూసి మనసుకంతర్మఖముజేసి, భూమిధృమందు దృష్టినిలిపి నాదబిందుకళానుభవచూచునదిపద్మముద్ర

12 ప|| కాంభవీలక్ష్యమెటువంటిది? నేత్రము లనుదెరచి యింద్రియంబులజయించి చిత్తశలను దద్దించునది కాంభవీముద్ర.

13 ప|| నాదబిందుకళానుభవమెటువంటిది? ప్రాణవాయువులధ్వనియే ప్రాణనాదమున్న మన స్సాక్షియైనబుద్ధియేబిందువున్న ఆత్మప్రతిబింబమే కళ యున్న అయినందున ప్రాణవాయువునునాదమందు గలిపి ఆనాదమునుబిందువుతోజేర్చి యాబిందువును చిత్తకతోగూర్చి యాచిత్తశను ఆత్మయందై కృము జెందించిన యింద్రియమనంబులురయించి అఖండ నద్విదానందపరబ్రహ్మముతానై ప్రకాశించునదియే బ్రహ్మనందానుభవము.

14 ప|| హంసతత్వమనగా యెటువంటిది?

హాకారము, నకారము, బిందువు మూడు నుంగలసి హంసయనబడును. వీనిలో హాకారముపురు షుండని, నకారము ప్రకృతియని, యారెంటినంటో గమేబిందువని చెప్పబడుచున్నది.

15 ప|| ప్రకృతిపురుషలక్షణములెటువంటివి?

జేహేంద్రియ ప్రాణాంతరకరణమువలె దృశ్యమై జడమై సత్వరజస్తమోగణస్వభావమై అనాదియై

వికారస్వరూపమైన సంకల్పశక్తియే ప్రకృతియనిన్ని నాదబిందుకళలకధిపానమై ప్రకృతికివిలక్షణమై సర్వమునకుద్రావ్యమై బుద్ధికిసాక్షియై జ్ఞానస్వరూపమై పరంజ్యోతియైన పరమార్థయే పురుషునిన్ని చెప్పబడును.

16 ప్ర॥ ప్రకృతిపురుషుల సంబంధమెటువంటిది? చతుర్వింశతితత్వస్వరూపిణియైన ప్రకృతిన్ని పంచవింశతితత్వంబైన పురుషుండునుగలసి హంసస్వరూపమై చరించుటవలన జీవహంసయనబడును.

17 ప్ర॥ ఇట్టిజీవహంస పరిమహంసయెట్లుగును? సర్వజీవులహృదయములయందును మనోమారుతములతోగూడి సోహంసోహమని పలుకుచున్న ఆత్మయై జీవుడని యారహస్యమునుగుర్తెగి ఐక్యభావము జెందుచుండిన జీవహంస పరిమహంసయగును.

18 ప్ర॥ హంసలయస్థానమెద్ది?

ఏసుషుమ్ననాడియందు ఆచలహంసజనించి యదాపింగళనాడులవెంటచరించి యెచ్చట లయించుచున్నదో అదే పరిమహదమైనబ్రహ్మస్థానము.

19 ప్ర॥ హంసతత్త్వము భేదమెటువంటిది?

ఇట్టిజీవహంస నాదబిందుకళలతోగూడి మనోమారుతంబులతో ఆత్మయందులయించిన నేయ్య

కథ నహాజానునన్మనునబడును. అట్టిపూర్ణావమాధి యందు తారకబ్రహ్మము తానై ప్రకాశించునదే సహజానునన్మరాజయోగవమాధి.

20 ప్ర. జీవేశ్వరైశ్వమెటువంటిది?

అఖండనచ్చిదానంద పరబ్రహ్మమస్తు హోక్త టియే బ్రహ్మాండశరీరముగా నర్వసాక్షియై నర్వత్వా ప్రకాశించుటవలన నర్వజ్ఞుడైన ఈశ్వరుడనిన్ని పిందాండశరీరములో మనస్సాక్షియై ప్రకాశించుట వలన కిందిజ్ఞుడైన జీవుండనిన్ని ఉపాధిబేధంబులచే ద్వైతవృత్తి గలుగుచున్నందున దేహసాక్షియైనతాన జగత్సాక్షియైన ఈశ్వరుండని అద్వైతస్థితి నొందు టయే జీవేశ్వరైశ్వము.

21 ప్ర. జీవబ్రహ్మైశ్వమెటువంటిది? అకల్మితవ్య యుంవ్యక్తమైనఆదిపరబ్రహ్మము అనాదిమూలప్రొ కృతియైన మాయయందు ప్రతిబింబించి మాయా పాధికుడైనందున ఈశ్వరుండనిన్ని అవిద్యయందు ప్రతి బింబించి అవిద్యోపాధికుడైనందున జీవుండనిన్ని చెప్ప బడుటవలనజీవేశ్వరతత్త్వంబులురెండును మాయాకల్పితంబులనిగ్రహించి అధిష్టానచైతన్యంబైనప్రత్యగా త్మయే పరమాత్మయని నిశ్చయించి సాక్షిరహిత

స్వయంప్రకాశశుద్ధచైతన్యమాత్మంజై ప్రకాశించు
నదేజీవబ్రహ్మైశ్వరుని తాత్పర్యము.

అనియుట్లు జానకీదేవి తారకయోగమునువ
దేశించిన హనుమంతుడు తారకయోగానుభవము
వలన శివజీవైక్యసమాధిజెంది తారకబ్రహ్మమును
దర్శించి తన్వయత్వమునొంది సమాధినుండిమెల్కొని
జానకీదేవినిట్లు వినుతించుచున్నాడు.

బ్రహ్మవిద్యాన్వహాపిణిపై న ఓజగన్నాశానీ
యగుగ్రహంబువలన తారకబ్రహ్మమైన ఆత్మాశా
మునిదర్శించితిని లోకంబునబ్రహ్మవిద్యలేకుండిన బ్ర
హ్మదులై ననూ తారకబ్రహ్మమును దర్శించజాలదు.
పరబ్రహ్మకీర్తన నీవు లోకంబునకల్పవృక్షమువలె
నుద్భవించి జన్మమృత్యు సంసారసాగరనిమిగ్నుల
అయిన జీవకోట్లను పునరావృత్తిరహిత శాశ్వతమోక్ష
సామ్రాజ్యమును బొందింపుచున్న నీమహామహిమ
సంతనివణింపవచ్చును.

ఆకర్మితస్వయంవ్యక్తమైన ఆదిపరబ్రహ్మము
నందు అనాదిమూలప్రకృతిపై నీవు జగత్సృష్టికీ పూ
ర్వము అభిన్నమైయుండి జగత్కారణకీర్తనై పర
బ్రహ్మమునుండివ్యక్తమై బ్రహ్మవిష్ణు సహేశ్వరమా

పంబులవతరించి జగన్నాటకసూత్రీవారిపై పరబ్ర
హ్మవిలాసంబుగల్పించిన నీయనంతశక్తి యెంతని కొని
యాడవచ్చును.

పరంజ్యోతిస్వరూపుండైన పరమాత్మకునచ్చి
తానంద ప్రకృతిపై యావరించి పరబ్రహ్మముతో
నీచరమించుచుండువు. అందువలననిర్వికారుండైన
పరమాత్మనీకుండుగలసి నీవుఆనందమయమైయుండి
న పరబ్రహ్మముఆనందమయమై యుండును బ్రహ్మశ
క్తిపై ననీవు దుఃఖమయమైయుండిన పరబ్రహ్మమును
దుఃఖమయమై యుండును. మూలప్రకృతిపైన నీవు
నిర్వికారమై యుండిన పరమాత్మకును నిర్వికారుడే
యగును. నీవుసచికారమైయుండిన పరమాత్మకును
సచికారుడేయగును నీవుజ్ఞానస్వరూపమైన పరమాత్మ
కును జ్ఞానస్వరూపుడేయగును. నీవుజడస్వరూపమై
న పరమాత్మకును జడస్వరూపుడేయగును. నీవు
అమృతస్వరూపమైన పరమాత్మయును అమృతస్వరూ
పుడేయగును. నీవునిర్వాన్యరూపమైన పరమాత్మయు
ను నిర్వాన్యరూపుడేయగును. నీవుజగద్రూపమైనపర
మాత్మయును జగద్రూపుడేయగును నీవు దేహ
రూపమైన పరమాత్మయును దేహ రూపుడేయగును. నీవు

సర్వసాక్షిత్వైవ పరమాత్మయును సర్వసాక్షియగును
 యిట్లుచుటచేతనిర్గుణవర్జహృత్తైవ శ్రీరామచంద్రుం
 దుకూలప్రకృతిత్వైవ నీయచగ్రహణువలనభక్తులకు
 ఆత్మరూపంబున సౌసన్నుడగుచున్నాడుగానిసప్రసన్న
 తలేక పరమాత్ముచుబ్రహ్మదులకైనను ప్రసన్నుడు
 గానందున మోక్షలక్ష్మీవ్యరూపంబైన నీకటాక్షంబు
 నాయందచుగ్రహించి నీబ్రహ్మరిన్యోవిలాసంబు నా
 హ్మదయంబున నిరంతరంబుకొనె కాశింపజేయుచుని
 హనుమంతుఁడనేకవిధంబుల జానకీదేవినివిమలించి
 హనుమంతుని శ్రీరామచంద్రుండు అనునన్
 యోగంబువదేశించుచున్నాడని తాత్పర్యము.

ఇట్లు శ్రీరామహృదయంబును మోక్షగ్రంథము
 నందు ఉపాసనా ప్రకరణంబైన తారకయోగము
 నమాప్తము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ రామహృదయము:

అమనస్కయోగము.

శివశక్తి ప్రకరణము.

1 ప్రశ్న! అమనస్కయోగమనగాయెటువంటిది? సుషుప్తి కాలంబున జీవుండు దేహేంద్రియంబులను విడచి, ఆత్మసాన్నిధ్యంబు చేరి, అజ్ఞానాంధకారంబున సంకల్పరహితుండై, దేహమును మరలయున్నట్లు, జాగ్రదవస్థయందు జీవుండబ్రహ్మములైననది విజ్ఞానదృష్టిచే దేహేంద్రియమనంబులను విసర్జించి మనోమాయనలిగిమింది వాననారహితుండై విజ్ఞానమూర్తియగు

2 ప్రశ్న! మనోలయమనగాయెటువంటిది? సుషుప్తి కాలంబున జీవుండు దేహేంద్రియంబులను విడచి, ఆత్మసాన్నిధ్యంబు చేరి, అజ్ఞానాంధకారంబున సంకల్పరహితుండై, దేహమును మరలయున్నట్లు, జాగ్రదవస్థయందు జీవుండబ్రహ్మములైననది విజ్ఞానదృష్టిచే దేహేంద్రియమనంబులను విసర్జించి మనోమాయనలిగిమింది వాననారహితుండై విజ్ఞానమూర్తియగు

ఎఱుకమరువకుండునదే నహళామనన్క రాజయోగము.

3 ప్రి! నిర్వికల్పసమాధియనగాయెట్లువంటిది?

అకల్పితస్వయంబ్రహ్మమైన ఆత్మకు వ్యవహారవమాధులు లేకును మాతూకల్పితంబులైనందున మూలప్రకృతిని జయించి స్వయంప్రకాశవిన్యాకుండై వెలయుచుండునదేవిదేహాకై వల్యము.

4 ప్రి! బ్రహ్మములైనసమాధియందు మనస్సుకలిగియుండునా లేకయుండునా?

మా నూన్వయాపమైసమనస్సు బ్రహ్మమునకు లేనందున ప్రజ్ఞానసమాధియందు మనస్సంకల్పము ఆత్మయందు లయించిఉండును.

5 ప్రి! నిముషమైనను మనస్సంకల్పముంచకుండ నిచో జీవునకాత్మనమాధియెట్లుసిద్ధించును? జీవుండు పరమాత్మజ్యోతిని దర్శింపుచుండిన, సింహమును జూచుగజంబులునలె యింద్రియమనంబులు చలించుకుండును.

6 ప్రి! అవాఙ్మానసగోచరంబైన పరమాత్మనెట్లు దర్శింపవచ్చును? నిర్వాసనజాననిష్ఠవలనగాని శరబ్రహ్మమును దర్శింపకల్యముకాదు.

10659

